

Maa- ja metsätalousministeriö
Luonnonvaraosasto
kirjaamo@mmm.fi

LAUSUNTO

13.1.2015

Dnro 21/2015

Viite: lausuntopyyntö, Dnro 2333/444/2014

Asia: lausuntopyyntö luonnoksesta Suomen susikannan hoitosuunnitelmaksi

LAUSUNTO SUOMEN SUSIKANNAN HOITOSUUNNITELMALUONNOKSESTA

Susikannan hoitosuunnitelmaluonnoksessa on otettu erityisen hyvin huomioon poronhoitoalueen eteläpuolella elävien paikallisten ihmisten tarpeet ja yhteiselo susien kanssa. Myös poronhoitoalueen osalta luonnos on kohtuullisen asiallinen. Siinä on kuitenkin joitakin huomattavia ongelmia, jotka on syytä korjata.

Esityksessä ei selvitetä lainkaan mahdollisuutta puuttua nopeammin vahinkoa tekevien susien poistoon poronhoitoalueella. Susi kuuluu poronhoitoalueella luontodirektiiviin liitteeseen V, eli sitä on lähtökohtaisesti mahdollista metsästä. Tätä mahdollisuutta tulee hyödyntää täysimääräisesti vahinkokertymien pitämiseksi kohtuullisella tasolla. Mahdollisuuden hyödyntäminen tulee kirjoittaa hoitosuunnitelmaan.

Luonnoksessa on asiallisesti huomioitu tarve poikkeuslupaperusteisille sudenpoistoluvulle ilman kiintiöitä poronhoitoalueella. Hoitosuunnitelmaluonnos ei kuitenkaan tarjoa konkreettisia käyttökelpoisia parannusehdotuksia poronhoitoalueen susiongelmiin, Kainuun metsäpeura-alueen kannan rajoittamista lukuun ottamatta.

Susien ja porojen pidempikestoinen yhteiselo samalla alueella on mahdotonta. Poro on sudelle liian helppo saalis ja vahinkokertymät nousevat nopeasti kestäättömiin mittasuhteisiin. Susien aiheuttamien porovahinkojen määrä on riippuvainen poronhoitoalueelle myönnettävien susien poistoluvista ja poistoprosessin onnistumisesta. Mikäli päätöksenteko ja käytännön työ sujuvat tehokkaasti, myös vahinkomäärät saadaan pidettyä siedettävällä tasolla. Susi tappaa poroja läpi vuoden siellä, missä kulloinkin liikkuu. Eniten vahinkoja tapahtuu itäisellä poronhoitoalueella, jossa ongelmia aiheuttaa Venäjän runsas ja raja-alueella tehokkaasti hyödyntävä susikanta.

Laittomuuksien ehkäisemisen yhteydessä tuodaan esiin mahdollisuutta laajentaa erävalvojien oikeuksia puuttua asiaan. Mikäli erävalvojien oikeuksiin kaavailaan muutoksia, tulee samassa yhteydessä valtuuttaa ja velvoittaa erävalvojat myös toimimaan pyydettyä apuna lupaperusteisissa petojen poistoissa sekä ilmoittamaan viipymättä havaitsemistaan pedoista ja vahingoista asianosaisen paliskunnan poroisännälle.

Hoitosuunnitelman kohdassa 6.3. käsitellään porovahinkojen ennaltaehkäisyä. Esitys jää poronhoitoalueen osalta erittäin puutteelliseksi ja on osin epärealistinen ja toteuttamiskelvoton. Vahinkojen ennaltaehkäisemiseksi tehdään nykyisellään käytännössä kaikki tehtävissä oleva. Poroja paimennetaan mahdollisimman tehokkaasti ja pyritään paimennuksen ja ruokinnan avulla pitämään poissa alueilta, joilla on erityisen mittavia petokeskittymiä. Paliskunnat toimivat jo nykyisellään kaikin käytössään olevin resurssein vahinkojen välttämiseksi. Pedolle poro on kuitenkin ravintoa, joten pedot siirtyvät varsin sujuvasti porojen mukana jopa erotus- tai muihin aitoihin saakka. Lisäksi porojen laidunpaineen pitäminen tarkoituksenmukaisena vaatii kaikkien paliskunnan laidunalueiden hyödyntämistä vuodenaikojen mukaisen laidunkierron mukaisesti. Porot tarvitsevat erilaisia laidunalueita eri vuodenaikoina ja saavat pääosan ravinnostaan luonnosta. Ajatus porojen vielä nykyistä tehokkaammasta paimentamisesta pois susien alueelta on auttamatta naiivi.

Toimenpide-esityksessä esitetään, että *”Paliskuntain yhdistys kehittää porojen sijainnohjausta eri laidunalueilla susivahinkojen vähentämiseksi”*. Esitys on mahdoton toteuttaa ja se tulee ehdottomasti poistaa hoitosuunnitelmasta. Tieto porojen laidunalueista on paliskunnissa ja vastuu poronhoidon organisoinnista omalla alueellaan kuuluu myös lakisääteisesti paliskunnalle. Paliskuntain yhdistyksellä ei ole riittävää tietoa porojen laiduntamisesta paliskuntakohtaisesti, eikä sen enempää oikeuksia kuin asiantuntemustakaan ohjailla asiaa.

Ennaltaehkäisyn osalta esityksessä käsitellään myös teknologian soveltamisen mahdollisuuksia porovahinkojen ehkäisemisessä. Porojen seurannassa ja raatojen löytymisen apuna käytettävien GPS-pantojen ja kuolevuuslähettimien käyttö on yleistymässä ja auttaa seuraamaan myös porojen liikkeitä. Nykyteknologia auttaa porovahinkojen löytämisessä erityisesti, jos paikanninta kantava eläin on peto ja sen liikkeiden tiedot ilmoitetaan viipymättä sille paliskunnalle, jonka alueella paikanninpeto kulloinkin liikkuu. Ikävä kyllä pantojen tämänhetkinen kuuluvuusongelma erityisesti itärajalla vähentää pantojen käyttömahdollisuuksia. Katvealueet ja pahimmat petovahinkoalueet sattuvat usein samoille kairoille. Kuuluvuusongelmien ratkaisu avaisi toki paljon uusia mahdollisuuksia teknologian hyödyntämiseen ongelman hallinnassa vahinkojen löytymisen ja petojen liikkeiden paikantamisessa. Sen sijaan vahinkojen ennaltaehkäisyn kanssa nykyteknologialla ei ole merkitystä.

Kohdassa 6.4. käsitellään susivahinkojen korvauksia. Hoitosuunnitelmassa esitetään muutosta riistavahinkolakiin siten, että jatkossa susivahinkojen korvaukset eriyttäisiin porovahinkoihin ja muihin vahinkoihin, jotta vahinkojen maksua voidaan nopeuttaa. Lisäksi esitetään, että suden aiheuttamat vahingot maksetaan täysimääräisenä. Susivahinkoja korvattaessa ja korvauksien maksua nopeuttaessa tulee poronhoitajan olla tasavertaisessa asemassa muihin korvauksia saaviin nähden. Mikäli riistavahinkolakiä korvausten osalta uudistetaan, tulee siihen ehdottomasti kirjata kaikkien maasuorpetojen aiheuttamien vahinkojen maksaminen täysimääräisenä kaikille vahingonkärsijöille. Maksuaikataulujen osalta porovahinkojen eriyttäminen muista vahingoista on hyväksyttävissä, mikäli vahinkojen täysimääräinen maksaminen koskee myös porovahinkoja. Porovahingotkin tulee maksaa jatkossa kahdesti vuodessa,

puolen vuoden vahinkojen perusteella. Nykytilanteessa vahingonkärsijä joutuu odottamaan korvausta vahingosta kohtuuttoman pitkään.

Kohdassa 7.1. käsitellään poronhoitoalueen susikannan hoitoa. Toimenpide-ehdotuksena esitetään, että *”poronhoitoalueella susikannan kasvua rajoitetaan erittäin merkittävien vahinkojen ehkäisemiseksi.”* Sanamuoto luo käsityksen, että poronhoitoalueen susikantaa pyritään kasvattamaan, vaikkakin rajoitusti. Tämä ei vastaa muuta kannanhoitosuunnitelman tekstiä, eikä työpajoissa käytyjä keskusteluja. Kirjaus tulee muuttua muotoon *”poronhoitoalueen susikannan ei anneta kasvaa susien poronhoidolle aiheuttamien erittäin merkittävien vahinkojen ehkäisemiseksi”*.

Kohdassa 7.2. käsitellään susikannan hoitoa metsäpeura-alueilla. Esitys susikannan rajoittamisesta Kainuun metsäpeura-alueella on myös poronhoidon näkökulmasta tervetullut tavoite. Kainuun poronhoitoalueen ongelmat susien kanssa ovat nykyisellään huomattavan vaikeasti hallittavissa. Kannan rajoittaminen eteläisen poronhoitoalueen läheisyydessä olevalla metsäpeura-alueella toisi helpotusta myös poronhoitoalueen ongelmiin.

Paliskuntain yhdistys kannattaa lämpimästi kohdassa 7.4. esiin tuotua Kansallisen vieraslajistrategian suositusta koirasusien kasvattamisen ja lemmikkinä pidon kieltämisestä. Koirasusien pito Suomessa tulee kieltää, sillä ne aiheuttavat merkittävän riskin sekä luonnonvaraisille eläimille että suden suojelulle lisäämällä epäilyksiä karanneista risteymistä. Koirasusia koskevaa lainsäädäntöä valmisteltaessa poronhoitoalueen erityispiirteet tulee ottaa huomioon. Koirasusien pito tulee kieltää ainakin poronhoitoalueella niiden aiheuttaman merkittävän vahinkoriskin vuoksi.

Hoitosuunnitelman kohdassa 7.5. käsitellään suden aiheuttamia akuutteja vaaratilanteita. Toimenpiteenä esitetään, että *”Riistahallinto yhdessä poliisin kanssa tuottaa tietopaketin pakkotilaan liittyvistä säännöksistä sekä toimintamallista, jonka mukaan tulee toimia, kun omaisuutta tai ihmistä on suojeltu tappamalla susi hyökkäystilanteessa”*. Tämä on hyvä ja tarpeellinen toimenpide. Sen yhteydessä tulee erikseen selvittää ja koostaa tietopaketti aiheesta myös poronhoitajille.

Pakkotilasäännökset tulee selvittää ja pakkotilan käytön reunaehdot kirjoittaa auki siten, että sen käyttäminen tulee poronhoitajille todellisuudessa olemassa olevaksi vaihtoehdoksi akuuteissa tilanteissa. Nykyisellään pakkotilassa tehty toimi tulee automaattisesti tutkittavaksi törkeänä metsästysrikoksena.

Hoitosuunnitelmaluonnoksen kohdassa 7.6. kirjoitetaan suden hyödyntämisestä luontomatkailussa. Luontomatkailulla tarkoitetaan käytännössä haaskakuvaustoimintaa. Suurpetojen haaskakuvaus poronhoitoalueella tulee kieltää. Haaskakuvaus lisää paikallisesti erittäin merkittävällä tavalla porovahinkoja, sillä se kokoaa pienille alueille mittavia petokeskittymiä. Koko maassa haaskakuvausta harrastavien toimijoiden tulisi ilmoittaa kaikki havainnot suurpedoista TASSU- järjestelmään.

Liitteessä 2 esitellään hanke poronhoitoalueen suurpetohavainnointiverkoston kehittämiseksi. Hanke on tarpeellinen ja Paliskuntain yhdistys on siinä mielellään mukana.

Liitteessä 9 esitellään hanke reviiriarvokaupasta. Toteamme, että poronhoito ja susireviirit eivät sovelu samoille alueille. Reviiriarvokauppa tulee selvittää ja toteuttaa poronhoitoalueen ulkopuolella.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Anne Ollila
toiminnanjohtaja

ms/kh/ao